٤ - بَابُ إِثْبَاتِ عَذَابِ الْقَبْرِ

4. సమాధి శిక్ష నిరూపణ (సాక్ష్యాధారాలు)

సమాధి అంటే ఆలమె బ'ర్జ'ఖ్ దశ. మరణానికి తీర్పు దినానికి మధ్య కాలం. ఇహలోకానికి పరలోకానికి మధ్య ఒక తెరఉంది. అల్లాహ్ ఆదేశం: "ఇక (ఈ మరణించిన) వారు తిరిగిలేపబడే దినంవరకు వారి ముందు ఒక అడ్డుతెర (*బర్'జఖ్*) ఉంటుంది." (అల్ ముఅ'మినూన్, **23:100**)

దీన్ని గురించి ప్రవక్త (స) ఇలా ప్రవచించారు, "అల్లాహ్ శవం వద్దకు ఇద్దరు దైవదూతలను పంపు తాడు. ఒకరి పేరు **ముస్కర్**, మరొకరి పేరు **నకీర్**. ఇద్దరూ చాలా భయంకర రూపంలో ఉంటారు. వారు సమాధిలోకి వచ్చి శవాన్ని సజీవ పరచి కూర్చోబెడ తారు. సూర్యాస్తమయం అవబోతున్నట్టు అని పిస్తుంది. ఒకవేళ అతను ముస్లిమ్ నమా'జీ అయితే, 'నన్ను వదలండి, నేను 'అస్ర్' నమా'జు చదవాలి,' అని అంటాడు. అప్పుడు దైవదూతలు, 'అస్ర్ నమా'జు అయి పోయింది. ఇప్పుడు మా ప్రశ్నలకు సమాధా నాలు ఇవ్వు.' అని అంటారు. అనంతరం దైవదూతలు అతన్ని మూడు ప్రశ్నలు అడుగుతారు. " '1. నీ ప్రభువు ఎవరు?' ఒకవేల అతను విశ్వాసి అయితే, 'నా ప్రభువు అల్లాహ్(త),' అని సమాధానం ఇస్తాడు. '2. నీ ప్రవక్త ఎవరు?' అతడు, 'నా ప్రవక్త ము'హమ్మద్ (స),' అని సమాధానం ఇస్తాడు. '3. నీ ధర్మం ఏమిటి?' అతడు, 'నా ధర్మం ఇస్లామ్,' అని అంటాడు. సరైన సమాధానాలు ఇస్తే కనుచూపు మేరకు సమాధి విశా లంగా తయారవుతుంది. స్వర్గపు కిటికీలు తెరువబడ తాయి. వాటి ద్వారా స్వర్గం నుండి గాలి, సువాసన వస్తూ ఉంటాయి. అప్పుడు దైవదూతలు, 'నీవు తీర్పుదినం వరకు సుఖంగా నిద్రపో, నీకు ఎటువంటి విచారంగానీ, భయంగానీ ఉండదు,' " అని అంటారు.

ఒకవేళ మరణించినవ్యక్తి అవిశ్వాసి లేదా కపటాచారి అయి ఉంటే, అతన్ని కూడా ఆ మూడు ప్రశ్నలు అడుగుతారు. కాని అతడు ఆ ప్రశ్నలకు సమాధానాలు ఇవ్వలేక, 'అయ్యో, నాకు తెలియదే' అని విచారిస్తాడు. అనంతరం వెంటనే సమాధి అన్ని వైపుల నుండి అతన్ని బంధిస్తుంది. ప్రక్కటెముకలన్నీ విరిగి అటుఇటూ అయిపోతాయి. నరక కిటికీలు తెరువ బడతాయి. ఉదయం, సాయంత్రం నరకం చూపించ బడుతుంది. దైవదూతలు అతన్ని ఇనుప కడ్డీలతో కొడుతూ ఉంటారు. అతని ఎముకలు, దుమ్ములు నుజ్జు నుజ్జు అవుతూ ఉంటాయి. అంతే కాక విషసర్పాలు, తేళ్ళు అతన్ని కాటేస్తూ ఉంటాయి. అవి ఒకవేళ ఒకసారి భూమిపై కాటు వేస్తే వాటి విషం వల్ల పునరుత్థానం వరకు పంటలు పండవు. తీర్పుదినం వరకు అదేవిధంగా శిక్షించటం జరుగుతుంది.

1. అంటే సమాధి శిక్షలు, ప్రతిఫలాలు సత్యం, వాస్తవం. మనం సమాధి సంఘటనలను విశ్వ సిస్తాము. వాస్తవం ఏమి టంటే, సమాధి స్వర్గవనా లలోని ఒక వనం. లేదా నరక గోతుల్లోని ఒకగొయ్యి. ఖుర్ఆన్‌లో అల్లాహ్ ఆదేశం: "....మరియు ఫిర్'ఔన్ జనులను దుర్భరమైన శిక్ష చుట్టుకున్నది. ఆ నరకాగ్ని! వారు దాని యెదుటకు ఉదయమూ మరియు సాయంత్రమూ రప్పింపబడుతూ ఉంటారు. మరియు (పున రుత్థాన) దినపు ఘడియ వచ్చి నపుడు: 'ఫిర్'ఔన్ జనులను తీవ్రమైన శిక్షలో పడ వేయండి!' అని ఆజ్ఞ ఇవ్వబడుతుంది." (అల్ ముఅ'మినూన్, **40:45-46**)

'హాఫి''జ్ ఇబ్నె కసీ'ర్ అభిప్రాయం, 'ఆలమె బ'ర్జ'ఖ్‌లో సమాధులలో శిక్షించటం జరుగుతుందనడానికి ఈ ఆయత్ ప్రధాన సాక్ష్యాధారాలలో ఒకటి. కొన్ని 'హదీసు'లలో ఆలమె బర్'జఖ్ గురించి ప్రవక్త (స) మదీనహ్ వలస వెళ్ళిన తర్వాత తెలియ పర్చటం జరిగింది. ఈ ఆయత్ మక్కహ్ లో అవతరించింది. ఈ ఆయత్ ద్వారా అవిశ్వాసుల ఆత్మలను ఉదయం సాయంత్రం నరకం ముందుకు తీసుకురావటం జరుగు తుంది. అయితే ఈ శిక్ష ఎల్లప్పుడూ ఉంటుందా? లేదా, కేవలం ఆత్మలకే శిక్షించటం జరుగుతుందా లేక శరీరాలకూ శిక్షించటం జరుగుతుందా? దీన్ని గురించి అల్లాహ్(త) తరఫునుండి ప్రవక్త(స)కు తెలియపరచ బడింది. ప్రవక్త (స) దాన్ని ప్రజలకు తెలియపరచారు. అందువల్ల ఖుర్ఆన్ 'హదీసు'ల వెలుగులో ప్రతిఫల శిక్ష సమాధిలోని ఆత్మ మరియు శరీరం రెంటికీ వర్తిస్తాయి. ఇదే సత్యం.

2. "... దుర్మార్గులు మరణ వేదనలో ఉన్నప్పుడు దేవ దూతలు తమ చేతులు చాచి: 'మీ ప్రాణాలను వదలండి! అల్లాహ్‌పై అసత్యాలు పలుకుతూ ఉన్నందువలన మరియు ఆయన సూచనల పట్ల

అనాదరణ చూపటం వలన, ఈ రోజు మీకు అవమానకరమైన శిక్ష విధించబడుతుంది!' అని అంటూ ఉండే దృశ్యాన్ని నీవు చూడగలిగితే ఎంత బాగుండేది!" (అల్ అన్'ఆమ్, **6:93**)

అంటే దైవదూతలు వారి ప్రాణాలు తీస్తూ వారిని హింసిస్తారు. దైవదతలు వారికి, 'అల్లాహ్ మీ పట్ల ఆగ్రహం చెంది ఉన్నాడు, మీకు వ్యధాభరితమైన శిక్ష పడుతుంది,' అని చెడువార్త వినిపిస్తారు. దానివల్ల వారి ఆత్మలు వారి శరీరాలు వదలటానికి సిద్ధం కాక వారి శరీరంలోనే తిరుగుతూ ఉంటాయి. విశ్వాసుల, అవిశ్వాసుల మరణం గురించి 'హదీసు'ల్లో వచ్చిన ప్రస్తావన అంతా: "యు'సబ్బితుల్లా హుల్లజీ'న ఆమనూ బిల్ ఖౌలి'స్సాబితి." అనే ఆయత్ వ్యాఖ్యానంలో ఉంది.

3. "చివరికి వారిలో ఒకడికి మరణం సమీపించి నప్పుడు వాడిలా వేడుకుంటాడు: "ఓ నా ప్రభూ! నన్ను తిరిగి (భూలో కానికి) పంపు; 'నేను చేయ కుండా వచ్చిన సత్కార్యాలు చేయటానికి.' అది కాని పని. నిశ్చయంగా, అది అతని నోటిమాట మాత్రమే! ఇక (ఈ మరణించిన) వారు తిరిగి లేపబడే దినం వరకు వారి ముందు ఒక అడ్డుతెర (బర్ 'జ'ఖ్) ఉంటుంది." (అల్ ముఅ'మినూన్, **23:99-100**)

అంటే మరణ సమయంలో అవిశ్వాసులు, పాపాత్ములు చాలా విచారిస్తారు. మళ్ళీ భూలోకానికి పంపిస్తే, సత్కార్యాలు చేసి వచ్చేవాళ్ళం అని కోరు కుంటారు. కాని అప్పుడు ఆశిం చటం వ్యర్థమే. ఈ వాక్యాల్లో తీర్పుదినం నాడు అవిశ్వాసులు, పాపాత్ములు అల్లాహ్ (త)ముందు నిలబడి నరకాగ్ని నుండి తప్పించుకోవటానికి మమ్మల్ని తిరిగి భూలో కానికి పంపితే సత్కార్యాలు చేసి వస్తామని తీవ్రంగా విన్నవించుకుంటారు. కాని అప్పుడు వారి కోరిక తీర్చటం జరుగదు.

అబూ హురైరహ్ (ర) అభిప్రాయం: అవిశ్వాసి తన సమా ధిలో ఉంచబడి నరకంలోని తన నివాసాన్ని చూసుకొని, 'ఓ నా ప్రభూ! నన్ను వెనక్కి పంపు, నేను పశ్చాత్తాపం చెంది సత్కార్యాలు చేసుకుంటాను,' అని వేడుకుంటాడు. దానికి, 'నీకు ఇవ్వబడిన వయస్సును నీవు వినియోగించుకున్నావు,' అని సమాధానం లభిస్తుంది. అనంతరం అతనిసమాధి ఇరుకై పోతుంది. పాములు, తేళ్ళు అతన్ని చుట్టుముడతాయి.

'ఆయి'షహ్ (ర) అభిప్రాయం: 'అవిశ్వాసులు, పాపా త్ములకు వారి సమాధులు కష్టాల నిలయాలుగా మారు తాయి. వారి సమాధుల్లో వారిని నల్లని సర్పాలు కాటువేస్తూ ఉంటాయి. అవి అతన్ని అన్ని వైపుల నుండి చుట్టు ముడతాయి. ఇదే ఆ బర్'జ'ఖ్ ప్రపంచం. ఇక్కడ వారు తీర్పుదినం వరకు ఉంటారు.' (ఇబ్నె కసీర్)

బర్'జ'ఖ్, సమాధి కారుణ్యాలు, శిక్షలు వాస్తవం. ముస్లిము లందరూ వీటిని విశ్వసించాలి. ఖుర్ఆన్, 'హదీసు'ల్లో వీటిని గురించి అనేక సాక్ష్యాధారాలు ఉన్నాయి. బుద్ధీ జ్ఞానాల ద్వారా కూడా మనం వీటిని గ్రహించవచ్చు. ఎందుకంటే మానవునిలో రెండు విషయాలు ఉన్నాయి: 1. ఆత్మ 2. శరీరం. జీవితంలో మానవునికి కలిగే కష్టసుఖాలను ఆత్మ, శరీరం రెండూ గ్రహిస్తాయి. ప్రపంచంలో ఆత్మ శరీరాన్ని అనుసరించి ఉంటుంది. మరణానంతరం శరీరం ఆత్మను అనుసరించి ఉంటుంది. మానవ జీవితంలో దీన్ని మనం చాలా సులువుగా గ్రహించ గలం. మానవుడు స్వప్నాలు చూస్తూ ఉంటాడు. వాటిలో సుఖాలు, కష్టాలు రెండూ ఉంటాయి. అంటే ఆత్మ, శరీరం రెంటితో వాటి సంబంధం ఉంటుంది. ఒక్కోసారి కలలో చూసిన విషయాలు, గుర్తులు వాటి చిహ్నాలను తన శరీరంపై ఉండటం చూస్తాడు.

ఏది ఏమైనా నిద్రావస్థలో వచ్చే స్వప్నాలు ఆత్మపై ప్రభావం చూపుతాయి. దాని ప్రభావం శరీరంపై కూడా పడుతుంది. ఒక వ్యక్తికి సంబంధించిన కలను గురించి మరో వ్యక్తి చెప్ప లేడు. ఎందుకంటే అది అతని ఆత్మతో సంబంధం కలిగి ఉంటుంది. ఆలమె బర్జఖ్‌లో అంటే సమాధి నుండి తీర్పు దినం వరకు సంభవించే విషయాల గురించి రాబోయే 'హదీసు'ల్లో పేర్కొనడం జరిగింది. బుద్ధీజ్ఞానాలు గల వ్యక్తికి వీటిని అర్థం చేసుకోవటం అంత కష్టమైన పని కాదు.

షాహ్ వలియుల్లాహ్ " 'హుజ్జతుల్లాహి అల్ బాలి'గహ్''లో ' 'గజాలీ అభిప్రాయాన్ని పేర్కొన్నారు. సమాధి శిక్షలకు సంబంధించిన 'హదీసు'లన్నీ ప్రామాణికమైనవే. వీటి విష యాలు రహస్యంగా ఉన్నాయి. కాని దూరదృష్టిగలవారు వాటిని గ్రహిస్తారు.

అందులో ఏమి జరుగుతుందో తెలియ నంత మాత్రాన వాటిని తిరస్కరించడం తగదు. ఏమాత్రం విశ్వాసం ఉన్నా వీటిని ధృవీకరించవలసిందే. ఎందుకంటే ఈ విషయాలను మన కళ్ళు చూడలేవు. మన చెవులు వినలేవు, అటువంటప్పుడు వాటిని గురించి తెలుసుకోవాలని ఆరాట పడటం తగదు.

ప్రవక్త (స) అనుచరులు జిబ్రీల్ (అ) రావటాన్ని ఎలా గుర్తించేవారు? జిబ్రీల్ వారికి కనబడేవారు కాదు. అయితే జిబ్రీల్ (అ) ప్రవక్త (స)కు కనబడేవారు. కనుక ప్రవక్త (స) వారిని చూడగలిగేవారు, ఫలితంగా ఆయన (స) బోధించే వారు, హెచ్చరించేవారు. మానవుల కళ్ళు దైవదూతలను చూడలేనప్పుడు, జిన్నులను చూడలేనప్పుడు ఇటువంటి విషయాలు ఎలా చూడ గలరు. అందువల్ల వీటిని గురించి అధికంగా ఆలోచిం చడం కంటే అల్లాహ్ (త) ఆదేశాలు, ప్రవక్త (స) ఉపదే శాలను విశ్వసిస్తూ వాటిపై స్థిరంగా ఉండటమే శ్రేయస్కరం.

మొదటి విభాగం اَلْفَصْلُ الْأَوَّلُ

١٢٥ - [١] (متفق عليه) (٤٥/١)

عَنِ الْبَرَّاءِ بْنِ عَازِبٍ، عن رَسُوْلَ اللهِ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: "اَلْمُسْلِمُ إِذَا سُئِلَ فِيْ الْقَبْرِ؛ يَشْهَدُ أَنْ لَّا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُوْلُ اللهِ، فَذَلِكَ قَوْلُهُ: (يُثَبِّتُ اللهُ الَّذِيْنَ آمَنُوْا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِيْ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِيْ الْآخِرَةِ؛ ١٤: ٢٧)".

وَفِيْ رِوَايَةٍ عَنْ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: "(يُثَبِّتُ اللهُ الَّذِيْنَ آمَنُوْا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ؛ ١٤: ٢٧) نَزَلَتْ فِيْ عَذَابِ الْقَبْرِ، يُقَالُ لَهُ: مَنْ رَبُّكَ؟ فَيَقُوْلُ: رَبِّيْ اللهُ، وَنَبِيِّيْ مُحَمَّدٌ". متفق عليه.

125. (1) [1/45-ఏకీభవితం]

బరా'బిన్ 'ఆజి'బ్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, "సమాధిలో ముస్లిమ్ ను, నీ ప్రభువు ఎవరు, నీ ప్రవక్త ఎవరని ప్రశ్నించినపుడు అతడు నిస్సందేహంగా నా ప్రభువు అల్లాహ్(త) అని ఆయన తప్ప ఆరాధ్యు లెవరూ లేరని, నిస్సందే హంగా ము'హమ్మద్ (స) అల్లాహ్(త) ప్రవక్త అని సాక్ష్యం ఇస్తాడు. ఇదే ఈ ఆయతు అర్థం. విశ్వాసిని అల్లాహ్(త) సత్యవచనంపై స్థిరంగా ఉంచుతాడు. ఇహలోకంలో కూడా, పరలో కంలో కూడా.

మరో ఉల్లేఖనంలో ప్రవక్త (స) ఈ ఆయత్: "యు స'బ్బి తుల్లాహు..." (ఇబ్రాహీం, **14:27**), సమాధి శిక్ష గురించి అవతరించబడిందని ప్రవచించారు. అంటే సమాధిలో శవాన్ని, 'నీ ప్రభువు ఎవరు?' అని ప్రశ్నించి నపుడు, విశ్వాసి, 'నా ప్రభువు అల్లాహ్(త), నా ప్రవక్త ముహమ్మద్(స),' అని సమాధానం ఇస్తాడు.[63] (బు'ఖారీ, ముస్లిమ్)

١٢٦ - [٢] (صحيح) (٤٥/١)

عَنْ أَنَسٍ رضي الله عَنْه، قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا وُضِعَ فِيْ قَبْرِهِ، وَتَوَلَّى عَنْهُ أَصْحَابُه (و) إِنَّهُ لَيَسْمَعُ قَرَعَ نِعَالِهِمْ أَتَاهُ مَلَكَانِ فَيُقْعِدَانِهِ، فَيَقُوْلَانِ: مَا كُنْتَ تَقُوْلُ فِيْ هَذَا الرَّجُلِ؟ لِمُحَمَّدٍ صلى الله عليه وسلم: فَأَمَّا الْمُؤْمِنُ فَيَقُوْلُ: أَشْهَدُ أَنَّهُ عَبْدُ اللهِ وَرَسُوْلُهُ. فَيُقَالُ لَهُ: أُنْظُرْ إِلَى مَقْعَدِكَ مِنَ النَّارِ، قَدْ أَبْدَلَكَ اللهُ بِهِ مَقْعَدًا مِّنَ الْجَنَّةِ، فَيُرَاهُمَا جَمِيْعًا. وَأَمَّا الْمُنَافِقُ وَالْكَافِرُ فَيُقَالُ لَهُ: مَا كُنْتَ تَقُوْلُ فِيْ هَذَا الرَّجُلِ؟ فَيَقُوْلُ: لَا أَدْرِيْ! كُنْتُ أَقُوْلُ مَا يَقُوْلُ النَّاسُ! فَيُقَالُ: لَا دُرَيْتَ وَلَا تَلَيْتَ، وَيُضْرَبُ بِمَطَارِقَ مِّنْ حَدِيْدٍ ضَرْبَةً فَيَصِيْحُ صَيْحَةً يَّسْمَعُهَا مَنْ يَّلِيْهِ غَيْرَ الثَّقَلَيْنِ". لَفْظُهُ لِلْبُخَارِيِّ .

---

63) వివరణ-125: అంటే సమాధిలో శవం వద్దకు ఇద్దరు దైవదూతలు వస్తారు. వారు, 'నీ ప్రభువు ఎవరని, నీ ప్రవక్త ఎవరని, నీ ధర్మం ఏదని,' ప్రశ్నిస్తారు. ఒకవేళ ముస్లిమ్ అయితే, 'నా ప్రభువు అల్లాహ్ (త) అని, ఆయన తప్ప ఆరాధ్యులెవరూ లేరని, నా ప్రవక్త ము'హమ్మద్ (స)అని, నా ధర్మం ఇస్లాం,' అని సమాధానం ఇస్తాడు. అంటే అల్లాహ్(త) విశ్వాసి యొక్క పవిత్ర వచనాన్ని స్థిరంగా ఉంచుతాడు. స్థిరవచనం అంటే కలిమహ్ షహాదహ్. సమాధిలో అడగటం జరుగుతుంది. విశ్వాసి అల్లాహ్ (త) దయవల్ల సమాధానం సరిగ్గా ఇస్తాడు. ఈ కలిమయె షహాదత్ లో మూడు ప్రశ్నల సమాధానాలు ఉన్నాయి. ప్రపంచంలో కలిమయె షహాదత్ పై స్థిరంగా ఉండటం అంటే, ఒక విశ్వాసిని అగ్ని పరీక్షకు గురి చేసినా అతడు కలిమయె షహాదత్ పై స్థిరంగా ఉంటాడు. ఈ 'హదీసు' ఉల్లేఖకులు ప్రవక్త (స) అనుచరులైన బరా బిన్ 'ఆ'జిబ్ (ర) అ'న్సారీ. ఇతడు ఎల్లప్పుడూ పోరాటాల్లో పాల్గొనేవారు. ఈ 'హదీసు'ను ప్రత్యేకంగా ప్రచారం చేసేవారు. ఇతడు 305 హదీసులు ఉల్లేఖించాడు. 22'హదీసు'లు బు'ఖారీ, ముస్లిమ్‌లలో ఉన్నాయి. ఇతడు 72వ హిజ్రీ శకంలో కూఫాలో మరణించాడు.

126. (2) [1/45-దృఢం]

అనస్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, "నిస్సందేహంగా వ్యక్తిని సమాధిలో పెట్టి ప్రజలు తిరిగి వెళుతూ ఉన్నప్పుడు, ఆ శవం వారి చెప్పుల శబ్దం వింటుంది. అతని వద్దకు ఇద్దరు దైవదూతలు వచ్చి, అతన్ని కూర్చోబెడతారు. 'మీ దగ్గరకు ప్రవక్తగా పంపబడిన వ్యక్తి గురించి నీ అభిప్రాయం ఏమిటి?' అని ప్రశ్నిస్తారు. దానికి ఆ వ్యక్తి, 'అతను(స), అల్లాహ్(త) దాసులు, ఆయన ప్రవక్త,' అని సాక్ష్యం ఇస్తాడు. అప్పుడు వారు, 'నరకంలో ఉన్న నీ స్థానాన్ని చూడు, కాని నీవు విశ్వసించినందు వల్ల, అల్లాహ్(త) నీకు స్వర్గంలో నివాసం ఏర్పాటు చేశాడు.' అని అంటారు. అప్పుడా వ్యక్తి స్వర్గ నరకాల్లో ఉన్న తన రెండు నివాసాలను చూస్తాడు.

ఒకవేళ ఆ మృతుడు, అవిశ్వాసి లేదా కపటాచారి అయితే, అతన్నికూడా ఈవిధంగానే ప్రశ్నించడం జరుగుతుంది. 'మీ వద్దకు ప్రవక్తగా పంపబడిన వ్యక్తి గురించి నీకు ఏం తెలుసు,' అని ప్రశ్నిస్తారు. దానికి అతడు, 'నాకేమీ తెలియదు. ప్రజలు అన్నదే నేనూ అనేవాడిని,' అని అంటాడు. అంటే కపటాచారి తన్ను రక్షించుకోవటానికి నేను ముస్లిమ్‌ను అనేవాడు. దాన్ని అర్థం చేసుకోలేదు, దాన్ని ఆచరించనూ లేదు. కేవలం ముస్లిములను చూసి అనేవాడు. అందువల్లే దైవదూతలు అడిగే ప్రశ్నలకు వాస్తవం నాకు తెలియదు. ప్రజలు అన్నదే నేనూ అనే వాడిని. అప్పుడు ఆ వ్యక్తితో, 'నీవు బుద్ధిజ్ఞానాలు ఉపయోగించలేదు, బుద్ధిమంతులను అనుసరించనూ లేదు. ఖుర్ఆన్ పఠించలేదు, దాని ప్రకారం అనుసరించనూ లేదు,' అని అంటూ అతన్ని ఇనుప కడ్డీలతో కొడతారు. దానికి అతడు కేకలు పెడబొబ్బలు పెడతాడు. వాటిని మానవులు, జిన్నాతులు తప్ప అందరూ వింటారు. (బు'ఖారీ, ముస్లిమ్, పదాలు బు'ఖారీలోనివి)

١٢٧ - [٣] (متفق عليه) (٤٥/١)

عَنْ عَبْدِاللهِ بْنِ عُمَرَ رضي الله عَنْهُمَا، قال: قال رَسُوْلَ اللهِ صلى الله عليه وسلم: "إِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا مَاتَ عُرِضَ عَلَيْهِ مَقْعَدَهُ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ، إِنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَمِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ، وَإِنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَمِنْ أَهْلِ النَّارِ، فَيُقَالَ: هَذَا مَقْعَدُكَ حَتَّى يَبْعَثَكَ اللهُ اليه يَوْمَ الْقِيَامَةِ".

127. (3) [1/45-ఏకీభవితం]

'అబ్దుల్లాహ్ బిన్ 'ఉమర్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, "మీలో ఎవరైనా చనిపోతే సమాధిలో ఉదయం, సాయంత్రం అతని నివాసాన్ని చూపెట్టటం జరుగుతుంది. అతడు స్వర్గవాసి అయితే స్వర్గం చూపెట్టటం జరుగుతుంది. నరకవాసి అయితే నరకం చూపెట్టడం జరుగుతుంది. ఇంకా అతనితో తీర్పుదినం వరకు ఇదే నీ నివాసం, తీర్పుదినం నాడు అల్లాహ్(త) నిన్ను మరల లేపుతాడని అంటారు. (బు'ఖారీ, ముస్లిమ్)

١٢٨ - [٤] (متفق عليه) (٤٦/١)

وَعَنْ عائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا، أَنَّ يَهُوْدِيَّةً دَخلَتْ عَلَيْهَا، فَذَكَرَتْ عَذَابَ الْقَبْرِ، فَقَالَتْ لَهَا: أَعَاذَكِ اللهُ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، فَسَأَلَتْ عَائِشَةُ رَسُوْلَ اللهِ صلى الله عليه وسلم عَنْ عَذَابِ الْقَبْرِ. فَقَالَ: "نَعَمْ، عَذَابُ الْقَبْرِ حق". قَالَتْ عَائِشَةُ رضي الله عَنْها: فَمَا رَأَيْتُ رَسُوْلَ اللهِ صلى الله عليه وسلم بَعْدُ صلى صَلَاةً إِلَّا تَعَوّذَ بالله مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ".

128. (4) [1/46-ఏకీభవితం]

'ఆయి'షహ్ (ర) కథనం: ఆమె వద్దకు ఒక యూద స్త్రీ వచ్చింది. సమాధి శిక్షను గురించి ప్రస్తావించి, " 'ఆయి'షహ్! నిన్ను అల్లాహ్(త) సమాధి శిక్షల నుండి కాపాడు గాక!' అని అన్నది. 'ఆయి'షహ్ (ర) ప్రవక్త (స)ను సమాధి శిక్షల గురించి అడిగారు. దానికి ప్రవక్త (స), 'అవును, సమాధి శిక్షలు వాస్తవమే' అని అన్నారు. ఆ సంఘటన తర్వాత ప్రవక్త (స) ప్రతి నమాజు తర్వాత సమాధి శిక్షల నుండి శరణుకోరేవారు." (బు'ఖారీ, ముస్లిమ్)

١٢٩ - [٥] (صحيح) (٤٦/١)

عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ، قَالَ: بَيْنَمَا النبي صلى الله عليه وسلم فِيْ حَائِطٍ لِّبَنِي النَّجَّارِ عَلَى بَغْلِةٍ لَهُ وَنَحْنُ مَعَهُ، إذ حَادَتْ بِهِ و كَادَتْ تُلْقِيْهِ. وَإِذَا أَقْبُرٌ سِتَّةٌ أَوْ خَمْسَةٌ، فقَالَ: "مَنْ يَّعْرِفُ أَصْحَابَ هَذِهِ الْأَقْبُرِ؟" قَالَ رَجُلٌ: أَنَا. قَالَ: "فَمَتَى مَاتَوا؟" قَالَ: في الشرك. فَقَالَ: "إِنَّ هَذِهِ الْأُمَّةُ تُبْتَلَى فِيْ قُبُوْرِهَا، فَلَوْلَا أَنْ لَّا تَدَافَنُوْا لَدَعَوْتُ الله أَنْ يُّسْمِعَكُمْ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ الَّذِيْ أَسْمَعُ مِنْهُ"، ثُمَّ أَقْبَلَ بِوَجْهِهِ علينا، فَقَالَ: "تَعَوَّذُوْا بِاللهِ مِنْ عَذَابِ النَّارِ". قَالُوْا: نَعُوْذُ بِاللهِ مِنْ عَذَابِ النَّارِ. قَالَ: "تَعَوَّذُوْا بِاللهِ مِنَ عَذَابِ الْقَبْرِ". قَالُوْا: نَعُوْذُ بِاللهِ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ. قَالَ: "تَعَوَّذُوْا بِاللهِ مِنْ الْفِتَنِ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ". قَالُوْا: نَعُوْذُ بِاللهِ مِنَ الْفِتَنِ مَا ظَهَرَ مِنْهَا

وَمَا بَطَنَ. قَالَ: "تَعَوَّذُوْا بِاللهِ مِنْ فِتْنَةِ الدَّجَّالِ". قَالُوْا: نَعُوْذُ بِاللهِ مِنْ فِتْنَةِ الدَّجَّالِ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

129. (5) [1/46-దృఢం]

'జైద్ బిన్ సా'బిత్ (ర) కథనం: ఒకసారి ప్రవక్త (స) తన గాడిదపై బనీ నజ్జార్ తోటలోకి వెళుతున్నారు. మేము కూడా ఆయన (స) వెంట ఉన్నాం. అకస్మాత్తుగా ఆ గాడిద భయంతో కంపించి గెంత సాగింది. ప్రవక్త (స)ను పడవేస్తుం దన్నట్టుగా అనిపించింది. అక్కడ 5 లేక 6 సమాధులు ఉన్నట్టు తెలిసింది. అప్పుడు ప్రవక్త (స) అక్కడున్న వారితో, 'ఈ సమాధుల్లో ఉన్నవారు మీలో ఎవరికైనా తెలుసా?' అని అన్నారు. దానికి ఒక వ్యక్తి, 'నాకు తెలుసు,' అని అన్నాడు. ప్రవక్త (స) అతనితో, 'వీరు ఏ స్థితిలో మరణించారు,' అని ప్రశ్నించారు. దానికి ఆ వ్యక్తి, 'తిరస్కారులుగా మరణించారు,' అని అన్నాడు. అప్పుడు ప్రవక్త (స), 'ఈ అనుచర సమాజం సమాధుల్లో విచారించబడుతుంది, మీరు సమాధులలో శవాలను ఖననంచేయరనే భయం ఉండకపోతే, నేను వింటున్న సమాధి శిక్ష శబ్దాన్ని మీకు కూడా వినిపించ మని అల్లాహ్(త)ను ప్రార్థించేవాడిని,' అని అన్నారు.

ఆ తరువాత ప్రవక్త (స) మా వైపు తిరిగి, ''మీరు అగ్ని శిక్ష నుండి అల్లాహ్(త)ను శరణుకోరండి, అంటే అల్లాహ్(త)ను మిమ్మల్ని నరక శిక్షనుండి రక్షించమని ప్రార్థించండి,' అని హితబోధ చేశారు. అప్పుడు మేము, 'అల్లాహ్(త)ను అగ్ని శిక్ష నుండి శరణు కోరు తున్నాము,' అని అన్నాము. అప్పుడు మళ్ళీ ప్రవక్త (స), 'మీరు అల్లాహ్(త)ను సమాధి శిక్షల నుండి శరణు కోరండి,' అని అన్నారు. అప్పుడు 'మేము 'అల్లాహ్ (త)ను సమాధి శిక్షలనుండి శరణుకోరు తున్నాము,' అని అన్నాము. మళ్ళీ ప్రవక్త (స,)' మీరు అల్లాహ్(త)ను అంతర్బాహ్య ఉపద్రవాల నుండి శరణుకోరండి,' అని అన్నారు. అప్పుడు అను చరులు, 'మేము అంతర్బాహ్య ఉపద్రవాల నుండి అల్లాహ్ (త)ను శరణుకోరుతున్నాము,' అని అన్నాము. మళ్ళీ ప్రవక్త (స), 'మీరు దజ్జాల్ ఉపద్రవాల నుండి అల్లాహ్ (త) శరణుకోరండి, ' అని అన్నారు. మేము, 'అల్లాహ్ (త)ను దజ్జాల్ ఉపద్రవాల నుండి శరణు కోరు తున్నాము,' అని అన్నాము. (ముస్లిమ్)

اَلْفَصْلُ الثَّانِيْ రెండవ విభాగం

١٣٠ - [٦] (حسن) (٤٦/١)

عَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: "إِذَا قُبِرَ الْمَيِّتُ أَتَاهُ مَلَكَانِ أَسْوَدَانِ أَزْرَقَانِ. يُقَالُ لِأَحَدِهِمَا: الْمُنْكَرُ، وَالْآخِرُ: النَّكِيْرُ. فَيَقُوْلَانِ: مَا كُنْتَ تَقُوْلُ فِيْ هَذَا الرَّجُلِ؟ فَيَقُوْلُ: هُوَ عَبْدُ اللهِ وَرَسُوْلُهُ، أَشْهَدُ أَنْ لَّا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُوْلُهُ. فَيَقُوْلَانِ: قَدْ كُنَّا نَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُوْلُ هَذَا، ثُمَّ يُفْسَحُ لَهُ فِيْ قَبْرِهِ سَبْعُوْنَ ذِرَاعًا فِيْ سَبْعِيْنَ. ثُمَّ يُنَوَّرُ لَهُ فِيْهِ ثُمَّ يُقَالُ لَهُ: نَمْ. فَيَقُوْلُ: أَرْجِعُ إِلَى أَهْلِيْ فَأُخْبِرُهُمْ. فَيَقُوْلَانِ: نَمْ كَنَوْمَةِ الْعُرُوْسِ الَّذِيْ لَا يُوْقِظُهُ إِلَّا أَحَبُّ أَهْلِهِ إِلَيْهِ حَتَّى يَبْعَثَهُ اللهُ مِنْ مَضْجَعِهِ ذَلِكَ. وَإِنْ كَانَ مُنَافِقًا قَالَ: سَمِعْتُ النَّاسَ يَقُوْلُوْنَ قولاً فَقُلْتُ مِثْلَهُ، لَا أَدْرِيْ. فَيَقُوْلَانِ: قَدْ كُنَّا نَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُوْلُ ذَلِكَ، فَيُقَالُ لِلْأَرْضِ: الْتَئِمِيْ عَلَيْهِ، فَتَلْتَئِمُ عَلَيْهِ، فَتَخْتَلِفُ أَضْلَاعَهُ، فَلَا يَزَالُ فِيْهَا مُعَذَّبًا حَتَّى يَبْعَثَهُ اللهُ مِنْ مَضْجَعِهِ ذَلِكَ". رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ.

130. (6) [1/46-ప్రామాణికం]

అబూ హురైరహ్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, ''శవాన్ని సమాధిలో ఉంచిన తర్వాత, అతని వద్దకు నీలి కన్నులు గల ఇద్దరు నల్లని దైవదూతలు వస్తారు. ఒకరి పేరు **మున్కర్,** మరొకరి పేరు **నకీర్.** వారిద్దరూ శవాన్ని, 'మీ వద్దకు ప్రవక్తగా పంపబడిన ఆ వ్యక్తి గురించి నీ అభిప్రాయం ఏమిటి,' అని అడుగుతారు. ఒకవేళ అతడు విశ్వాసి అయితే, ''అతను (స) అల్లాహ్ (త) దాసులు మరియు ఆయన ప్రవక్త. 'నిస్సందేహంగా అల్లాహ్(త) తప్ప ఆరాధ్యులెవరూ లేరని, ము'హమ్మద్(స) అల్లాహ్(త)దాసులు మరియు ఆయన ప్రవక్త అని నేను సాక్ష్యం ఇస్తున్నాను,' అని అంటాడు. అది విని ఆ ఇద్దరు దైవదూతలు, 'నీవు ఇలా సమాధానం ఇస్తావని మాకు ముందే తెలుసు,' అని అంటారు. ఆ తరువాత అతని సమాధిని అన్ని వైపుల నుండి 70 గజాల దూరం విశాల దృఢంపరచటం జరుగుతుంది. ఇంకా దాన్ని వెలుగుతో నింపటం జరుగుతుంది. ఇంకా అతన్ని, 'నీవు సుఖంగా నిద్రపో,' అని అనటం జరుగుతుంది.

అప్పుడా వ్యక్తి, 'నేను నా కుటుంబం వారివద్దకు వెళ్ళి, సమాధి విషయాలను గురించి చెప్పాలను కుంటున్నాను,' అని అంటాడు. దానికి దైవదూతలు, 'నీవు పెళ్ళి కూతురిలా నిద్రపో. ఆమెను అందరికన్నా అధికంగా ప్రేమించే వాడే ఆమెను లేపగలడు.' చివరికి అల్లాహ్ (త) అతన్ని అతని చోటు నుండి లేపుతాడు.

అంటే తీర్పుదినం వరకు సుఖంగా నిద్రపో" అని అంటారు.

ఒకవేళ ఆ వ్యక్తి కపటాచారి అయితే, దైవదూతల ప్రశ్నలకు, 'ప్రజలు అన్నదే నేనూ అనే వాడిని. వాస్తవం నాకు తెలియదు,' అని అంటాడు. దానికి ఆ ఇద్దరు దైవదూతలు, 'నీవు ఇటు వంటి సమాధానం ఇస్తావని మాకు ముందే తెలుసు,' అని అంటారు. ఆ వెంటనే భూమిని అన్ని వైపుల నుండి వత్తిడి చేయమని ఆదేశించడం జరుగుతుంది. ఫలితంగా అతని ప్రక్కటెముకలు విరిగిపోతాయి. అతడు నిరంతరం ఆ శిక్షకు గురవుతూనే ఉంటాడు. చివరికి తీర్పు దినం నాడు లేపబడతాడు." (తిర్మిజి')

١٣١ - [٧] (صحيح) (٤٧/١)

عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ، عَنْ رَّسُوْلِ اللهِ صلى الله عليه وسلم، قَالَ: "يَأْتِيْهِ مَلَكَانِ فَيُجْلِسَانِهِ، فَيَقُوْلَانِ لَهُ: مَنْ رَّبُّكَ؟ فَيَقُوْلُ: رَبِّيَ اللهُ. فَيَقُوْلَانِ لَهُ: مَا دِيْنُكَ؟ فَيَقُوْلُ: دِيْنِيَ الْإِسْلَامُ. فَيَقُوْلَانِ: مَا هٰذَا الرَّجُلُ الَّذِيْ بُعِثَ فِيْكُمْ؟ فَيَقُوْلُ: هُوَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم. فَيَقُوْلَانِ له: وَمَا يُدْرِيْكَ؟ فَيَقُوْلُ: قَرَأْتُ كِتَابَ اللهِ فَاٰمَنْتُ بِهِ وَصَدَّقْتُ؛ فَذٰلِكَ قَوْلُهُ: (يُثَبِّتُ اللهُ الَّذِيْنَ آمَنُوْا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِيْ الْاٰخِرَةِ؛ ١٤: ٢٧) الآية. قَالَ: فَيُنَادِيْ مُنَادٍ مِّنَ السَّمَاءِ: أَنْ قَدْ صَدَقَ عَبْدِيْ فَأَفْرِشُوْهُ مِنَ الْجَنَّةِ، وَأَلْبِسُوْهُ مِنَ الْجَنَّةِ، وَافْتَحُوْا لَهُ بَابًا إِلَى الْجَنَّةِ، و يُفْتَح. قَالَ: فَيَأْتِيْهِ مِنْ رَّوْحِهَا وَطِيْبِهَا، وَيُفْتَحُ لَهُ فِيْهَا مَدَّ بَصَرِهِ. و أَمَّا الْكَافِرُ فَذَكَرَ مَوْتَهُ، قَالَ: وَيُعَادُ رُوْحُهُ فِيْ جَسَدِهِ ، وَيَأْتِيْهِ مَلَكَانِ ، فَيُجْلِسَانِهِ فَيَقُوْلَانِ: مَنْ رَّبُّكَ؟ فَيَقُوْلُ: هَاهُ هَاهُ، لَا أَدْرِيْ! فَيَقُوْلَانِ لَهُ: مَا دِيْنُكَ؟ فَيَقُوْلُ: هَاهُ هَاهُ، لَا أَدْرِيْ! فَيَقُوْلَانِ: مَا هٰذَا الرَّجُلُ الَّذِيْ بُعِثَ فِيْكُمْ؟ فَيَقُوْلُ: هَاهُ هَاهُ، لَا أَدْرِيْ! فَيُنَادِيْ مُنَادٍ مِّنَ السَّمَاءِ: أَنْ كَذَبَ فَأَفْرِشُوْهُ مِنَ النَّارِ، وَأَلْبِسُوْهُ مِنَ النَّارِ، وَافْتَحُوْا لَهُ بَابًا إِلَى النَّارِ. قَالَ: فَيَأْتِيْهِ مِّنْ حَرِّهَا وَسَمُوْمِهَا. قَالَ: وَيَضِيْقُ عَلَيْهِ قَبْرُهُ حَتَّى تَخْتَلِفَ فِيْهِ أَضْلَاعُهُ، ثُمَّ يُقَيَّضُ لَهُ أَعْمَى أَصَم، مَعَهُ مِرْزَبَةٌ مِّنْ حَدِيْدٍ، لَوْ ضُرِبَ بِهَا جَبَلٌ لَصَارَ تُرَابًا، فَيَضْرِبُهُ بِهَا ضَرْبَةً يَسْمَعُهَا مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ إِلَّا الثَّقَلَيْنِ فَيَصِيْرُ تُرَابًا، ثُمَّ تُعَادُ فِيْهِ الرُّوْحُ". رَوَاهُ أَحْمَدُ وَأَبُوْ دَاوُدَ.

131. (7) [1/47-దృఢం]

బరా'బిన్ 'ఆజి'బ్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, "సమాధిలోని శవంవద్దకు ఇద్దరుదైవదూతలు వస్తారు, శవాన్ని లేపి కూర్చొబెడతారు. అనంతరం ఆ ఇద్దరూ అతన్ని, 'నీ ప్రభువు ఎవరు?' అని అంటారు. ఆ వ్యక్తి విశ్వాసి అయితే, 'నా ప్రభువు అల్లాహ్,' అని సమాధానం ఇస్తాడు. మళ్ళీ వారిద్దరూ, 'నీ ధర్మం ఏమిటి,' అని ప్రశ్నిస్తారు. దానికి ఆ వ్యక్తి, 'నా ధర్మం ఇస్లామ్,' అని అంటాడు. మళ్ళీ ఆ దైవదూతలు, 'మీ వద్దకు పంపబడిన ఆ వ్యక్తి ఎవరు,' అని అంటారు. దానికి ఆ వ్యక్తి,'అతను అల్లాహ్ ప్రవక్త,' అనిసమాధానం ఇస్తాడు. దానికి ఆ దైవ దూతలు, 'నీకీ విషయాలు ఎలా తెలిశాయి,' అని అంటారు. దానికి ఆ వ్యక్తి, 'నేను దైవ గ్రంథాన్ని చదివాను, అల్లాహ్ (త)ను విశ్వ సించాను. ఇంకా దాన్ని ధృవీకరించాను,' అని అంటాడు.

ఈ ఆయతు అంటే: "*యుస'బ్బితుల్లాహు...*" - అల్లాహ్(త) విశ్వాసుల పవిత్ర వచనాన్ని స్థిరంగా ఉంచుతాడు. ఆ తరువాత ఆకాశం నుండి, 'నా దాసుడు సత్యం పలికాడు, అతడి కోసం స్వర్గ పడకను పరచండి, స్వర్గ దుస్తులు తొడిగించండి, ఇంకా అతని కోసం స్వర్గ కిటికీలు తెరవండి,' అని పిలుపునివ్వటం జరుగుతుంది. అనంతరం స్వర్గకిటికీలు తెరవటం జరుగుతుంది. వాటిద్వారా ఆహ్లాదకరమైన గాలి, సువాసన వస్తూ ఉంటుంది. కనుచూపు మేరకు అతని సమాధి విశాలపరచబడుతుంది.

ఒకవేళ అవిశ్వాసి అయితే, అతని ఆత్మ అతని శరీరంలోకి రప్పించబడుతుంది. అతని వద్దకు ఇద్దరు దైవదూతలు వచ్చి అతన్ని కూర్చొబెడతారు. 'నీ ప్రభువు ఎవరు,' అని ప్రశ్నిస్తారు. దానికతడు, 'నాకు తెలియదే' అని వాపోతాడు. మళ్ళీ ఆ దైవదూతలు, 'నీ ధర్మం ఏది?' అని అడుగుతారు. దానికా వ్యక్తి, 'నాకు తెలియదే,' అని విచారిస్తాడు. మళ్ళీ వారిద్దరూ, 'మీ వైపునకు పంపబడిన ఆ వ్యక్తి గురించి నీకేం తెలుసు,' అని అడుగుతారు. దానికి ఆ వ్యక్తి, 'నాకు తెలియదే, ఏం చేయను!' అని అంటాడు. అప్పుడు ఆకాశం నుండి, 'వీడు అబద్ధాల కోరు, వీడికోసం అగ్ని పడక పరచండి, వీడికి అగ్ని దుస్తులు ధరించండి, ఇంకా వీడికోసం నరక కిటికీలు తెర వండి,' అని పిలుపు నివ్వడం జరుగుతుంది. అనంతరం నరక కిటికీలు తెరవబడతాయి. దాని ద్వారా వేడి గాలులు, దుర్వాసన వస్తూ ఉంటాయి. ఇంకా అతని కోసం అతని సమాధి ఇరుకుగా చేయబడుతుంది. అన్ని వైపుల నుండి వత్తిడి వల్ల ప్రక్కటెముకలు విరిగి చిందర వందర అయిపోతాయి. ఇంకా అతనిపై అంధుడు, చెవిటివాడైన దైవదూత నియమించ బడతాడు. అతని

వద్ద ఇనుపగద ఉంటుంది. ఒకవేళ దానితో గుట్టను కొడితే అది పిండి అయిపోతుంది. దానితో అతన్ని కొట్టడం జరుగుతుంది. దానికి అతడు కేకలు, పెడ బొబ్బలు ప్రారంభిస్తాడు. అతని కేకలు మానవులు, జిన్నాతులు తప్ప మిగతా ప్రాణులన్నీ వింటాయి. ఆ దెబ్బలకు అతడు పిండి పిండి అయిపోతాడు. మళ్ళీ అతన్ని సజీవపరచటం జరుగు తుంది. తీర్పుదినం వరకు ఇలాగే జరుగుతూఉంటుంది." (అబూ దావూద్)

١٣٢ - [٨] (حسن) (٤٨/١)

وَعَنْ عُثْمَانَ رضي الله عنه، أَنَّهُ إِذَا وَقَفَ عَلَى قَبْرٍ بَكَى حَتَّى يَبُلَّ لِحْيَتَهُ، فَقِيْلَ لَهُ: تُذْكَرُ الْجَنَّةُ وَالنَّارُ فَلَا تَبْكِيْ، وَتَبْكِيْ مِنْ هٰذَا؟ فَقَالَ: إِنَّ رَسُوْلَ اللهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: "إِنَّ الْقَبْرَ أَوَّلُ مَنْزِلٍ مِنْ مَّنَازِلِ الْآخِرَةِ، فَإِنْ نَجَا مِنْهُ فَمَا بَعْدَهُ أَيْسَرُ مِنْهُ، وَإِنْ لَّمْ يَنْجُ مِنْهُ فَمَا بَعْدَهُ أَشَدُّ مِنْهُ". قَالَ: وَقَالَ رسولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: "مَا رَأَيْتُ مَنْظَرًا قَطُّ إِلَّا وَ الْقَبْرُ أَفْظَعُ مِنْهُ". رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَهْ. وَقَالَ التِّرْمِذِيُّ هٰذَا حَدِيْثٌ غَرِيْبٌ .

132. (8) [1/48-దృఢం]

'ఉస్మాన్ (ర) కథనం: అతను ఏదైనా సమాధి వద్ద నిల బడితే, చాలాసేపు వరకు కన్నీరు కార్చుతూ ఉండేవారు. చివరికి అతని గడ్డం తడిసి ముద్దయి పోయేది. అతన్ని, "తమరు స్వర్గనరకాల గురించి ప్రస్తావిస్తే ఏడ్వరు, మరి సమాధులను చూస్తే ఎందుకు ఏడుస్తున్నారు?" అని అడగ టం జరిగింది. దానికి 'ఉస్మాన్ (ర), 'సమాధి పునరుత్థాన దశలలో మొదటి దశ, ఈ దశను దాట గలిగితే, తరువాత అంతా సులభమే, ఒకవేళ ఈ దశను దాటలేకపోతే, తరు వాత అన్నీ కష్టాలే, సమాధికంటే భయంకరమైన దృశ్యం నేనెప్పుడూ చూడలేదు, అంటే సమాధి శిక్షల దృశ్యం చాలా భయంకరంగా ఉంటుంది,' అని ప్రవక్త (స) ప్రవచించారు,' అని 'ఉస్మాన్ (ర) సమాధానం ఇచ్చారు. (తిర్మిజి'/ ఏకోల్లేఖనం, ఇబ్నె మాజహ్).

١٣٣ - [٩] (صحيح) (٤٨/١)

وعَنْ عُثْمَانَ رضي الله عَنْه، قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم إِذَا فَرَغَ مِنْ دَفْنِ الْمَيِّتِ وَقَفَ عَلَيْهِ، فَقَالَ: "اِسْتَغْفِرُوْا لِأَخِيْكُمْ، ثُمَّ سَلُوْا لَهُ بِالتَّثْبِيْتِ، فَإِنَّهُ الْآنَ يُسْأَلُ". رَوَاهُ أَبُوْ دَاوُدَ.

133. (9) [1/48-దృఢం]

'ఉస్మాన్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స), శవాన్ని ఖననం చేసిన తర్వాత సమాధి వద్ద నిలబడి ప్రజలతో, "మీ సోదరుని క్షమాపణ కోసం ప్రార్థించండి, అతడు స్థిరంగా ఉండటానికి ప్రార్థించండి. ఎందుకంటే ఇప్పుడు అతడిని ప్రశ్నించటం జరుగుతోంది.' అని అనేవారు." [64] (అబూ దావూద్)

---

64) వివరణ-133: ఈ 'హదీసు' ద్వారా సమాధిని పూడ్చి పెట్టిన తర్వాత మృత్యుని క్షమాపణ కొరకు ప్రార్థించటం అభిలషణీయం.

1. స'యీద్ బిన్ మన్'సూర్, ఇబ్నె మస్'ఊద్ ద్వారా కథనం: ప్రవక్త (స) సమాధిని పూడ్చిపెట్టిన తర్వాత ఈ దు'ఆ పఠించే వారు: *"అల్లాహుమ్మ న'జల బిక సాహిబునా, వ 'ఖల్లఫ ద్దునియా 'ఖల్ఫ" జహ్రిహీ, అల్లాహుమ్మ స'బ్బిత్ ఇన్దల్ మస్అలతి మన్ 'తిఖుహ్, వలా తబ్'తలీహీ ఫీ ఖబ్'రిహీ బిమా లా'తాఖత లహు బిహీ."* - 'ఓ అల్లాహ్! నా అనుచరుడు నీ దగ్గరకు వచ్చాడు. అతడు ఇహలోకాన్ని తన వీపు వెనుక వదలివేశాడు. ఓఅల్లాహ్(త)! ఇతన్ని ప్రశ్నించినపుడు మాట్లాడే శక్తిని, నాలుకను స్థిరంగా ఉంచు. ఇంకా శక్తికి మించి అతన్ని సమాధిలో పరీక్షించకు.'

2. ఆజిరీ కథనం: ఖనన సంస్కారాలు పూర్తిచేసిన తర్వాత సమాధి వద్ద నిలబడి మృతున్ని స్థిరంగా ఉంచమని ప్రార్థించడం అభిలషణీయం. "అల్లాహుమ్మ హాజా' అబ్దుక, వ అన్త అ'అలము బిహీ మిన్నావలా న'అలము మిన్హు ఇల్లా'ఖైరన్, వఖద్ అజ్'లస్తహు లితస్'అలహు..అల్లాహుమ్మ ఫస'బ్బిత్'హు బిల్ ఖౌలిస్సా'బితి ఫిల్'ఆ'ఖిరతి, కమా స'బ్బతహు ఫిద్దునియా. అల్లాహుమ్మర్'హుమ్'హు వ అల్'హిఖ్ హు బి నబియ్యిహి వలా తు'దిల్లనా బ'అదహూ వలా త'హ్'రిమ్'నా అజ్'రహు" - ఓ అల్లాహ్(త)! ఇతడు నీ దాసుడు. ఇతని గురించి మా కన్నా నీకు బాగా తెలుసు, మాకు అతని గురించి మంచి మాత్రమే తెలుసు. ప్రశ్నించే నిమిత్తం నీవు అతన్ని కూర్చోబెట్టావు. ఓ అల్లాహ్(త)! అతన్ని సమాధిలో, పరలోకంలో పవిత్ర వచనం ద్వారా స్థిరంగా ఉంచు. ఇహలోకంలో అతన్ని స్థిరంగా ఉంచి నట్టు. నీవు అతన్ని కరుణించి, అతన్ని అతని ప్రవక్తను కలవ నివ్వు. ఇంకా అతని తర్వాత మమ్మల్ని మార్గభ్రష్టత్వానికి గురి చేయకు. ఇంకా అతని పుణ్యం నుండి మాకు దూరంచేయకు. (తయ్యిల్ ఫరాసి'ఖ్ ఫీ అ'హ్వాలిల్ బరా'జి'ఖ్ / పేజీ18)

ఖననం చేసిన తర్వాత కలిమచదివించడానికి చెందిన ఉల్లేఖనా లన్నీ బలహీనమైనవే. మరియు క్రింది

١٣٤ - [١٠] (ضعيف) (٤٨/١)

عَنْ أَبِي سَعِيْدٍ الْخُدْرِيِّ، قَالَ: قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: "يُسَلَّطُ عَلَى الْكَافِرِ فِيْ قَبْرِهِ تِسْعَةٌ وَتِسْعُوْنَ تِنِّيْنًا، تَنْهَشُهُ وَتَلْدَغُهُ حَتَّى تَقُوْمَ السَّاعَةُ، وَلَوْ أَن تِنِّيْنًا مِنْهَا نَفَخَ فِيْ الْأَرْضِ مَا أَنْبَتَتْ خَضْرَاءَ". رَوَاهُ الدَّارِمِيُّ، وَرَوَى التِّرْمِذِيُّ نَحوَهُ، وَقَالَ: "سَبْعُوْنَ بَدَلَ تِسْعَةٌ وَتِسْعُوْنَ".

134. (10) [1/48-బలహీనం]

అబూ స'యీద్ 'ఖుదరీ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, "అవిశ్వాసిపై సమాధిలో 99 విషసర్పాలు నియమించబడతాయి. అవి అతన్ని పునరుత్థానం వరకు కాటువేస్తూ ఉంటాయి. ఒకవేళ వాటిలో ఒక సర్పం భూమిపై బుసకొడితే, భూమిపై పంటలు పండవు." (దార్మీ, తిర్మిజి')

99కు బదులు 70 అనే పదం కూడా ఉంది. ఇందులో ఎటువంటి వ్యతిరేకత లేదు. ఇక్కడ అధిక సంఖ్యను సూచించడమే ముఖ్య ఉద్దేశ్యం. అంటే కొందరికి 99, మరి కొందరికి 70 సర్పాలు నియమించబడవచ్చు.

మూడవ విభాగం اَلْفَصْلُ الثَّالِثُ

١٣٥ - [١١] (ضعيف) (٤٩/١)

عَنْ جَابِرٍ رضى الله عنه، قَالَ: خَرَجْنَا مَعَ رَسُوْلِ اللهِ صلى الله عليه وسلم إِلَى سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ حِيْنَ تُوُفِّيَ، فَلَمَّا صَلَّى عَلَيْهِ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم وَوُضِعَ فِيْ قَبْرِهِ وَسُوِّيَ عَلَيْهِ، سَبَّحَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم، فَسَبَّحْنَا طَوِيْلًا، ثُمَّ كَبَّرَ، فَكَبَّرْنَا. فَقِيْلَ: يَا رَسُوْلَ اللهِ! لِمَ سَبَّحْتَ ثُمَّ كَبَّرْتَ؟ قَالَ: "لَقَدْ تَضَايَقَ عَلَى هَذَا الْعَبْدِ الصَّالِحِ قَبْرُهُ حَتَّى فَرَجَهُ اللهُ عز وجل عَنْهُ". رَوَاهُ أَحْمَدُ .

135. (11) [1/49-బలహీనం]

జాబిర్ (ర) కథనం: మేము ప్రవక్త (స) వెంట స'అద్ బిన్ ము'ఆజ్' జనా'జహ్ లో పాల్గొనడానికి బయలు దేరాము. ఆయన మరణించటం జరిగింది. ప్రవక్త (స) అతని జనా'జహ్ నమా'జు చదివించారు. ఇంకా అతన్ని సమాధిలో దించటం జరిగింది. ఖనన సంస్కారాలు పూర్తయ్యాయి. ప్రవక్త (స) తస్'బీ'హ్ చదివారు. అంటే 'సుబ్'హానల్లాహ్,' అన్నారు. మేము కూడా చాలాసేపు వరకు 'సుబ్'హానల్లాహ్,' అన్నాము. ఆ తరువాత ప్రవక్త (స), 'అల్లాహు అక్బర్' అన్నారు. మేము కూడా, 'అల్లాహు అక్బర్,' అన్నాము. అనంతరం ప్రవక్త (స)ను ఎందుకు త'స్బీ'హ్ చదవడం జరిగిందని ప్రశ్నించడం జరిగింది. దానికి ప్రవక్త (స), "ఈ అల్లాహ్(త) దాసుని కోసం సమాధి ఇరుకుగా అయి పోయింది. మన త'స్బీ'హ్, తక్బీర్ల శుభం వల్ల అతని సమాధి విశాలమయ్యింది." (అబూ దావూద్)

١٣٦ - [١٢] (صحيح) (٤٩/١)

وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: قال رسوال الله صلى الله عليه وسلم: "هَذَا الَّذِيْ تَحَرَّكَ لَهُ الْعَرْشُ، وَفُتِحَتْ لَهُ أَبْوَابُ السَّمَاءِ، وَشَهِدَهُ سَبْعُوْنَ أَلْفًا مِّنْ الْمَلَائِكَةِ، لَقَدْ ضُمَّ ضَمَّةً ثُمَّ فُرِجَ عَنْهُ". رَوَاهُ النَّسَائِيُّ.

136. (12) [1/49-దృఢం]

'అబ్దుల్లాహ్ బిన్ 'ఉమర్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, "స'అద్ బిన్ ము'ఆజ్' ఎటువంటివ్యక్తి అంటే అతని ఆత్మ ఆకాశంపై చేరగానే, అల్లాహ్ సింహాసనం సంతోషంతో ఊగసాగింది. ఇంకా ఆకాశద్వారాలు తెరువ బడ్డాయి. ఇంకా 70 వేలమంది దైవదూతలు అతని జనా'జహ్ లో వచ్చారు. అయినప్పటికీ అతని సమాధి అతని కోసం ఇరుకైపోయింది. ఆ తరువాత విశాల పరచబడింది." [65] (నసాయి)

١٣٧ - [١٣] (صحيح) (٤٩/١)

عَنْ أَسْمَاءِ بِنْتِ أَبِيْ بَكْرٍ رضي الله عَنْهَا، قَالَتْ: قَامَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم خَطِيْبًا، فَذَكَرَ فِتْنَةَ الْقَبْرِ الَّتِيْ يُفْتَنُ فِيْهَا الْمَرْءُ، فَلَمَّا ذَكَرَ ذَلِكَ، ضجَّ الْمُسْلِمُوْنَ ضَجَّةً. رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ هَكَذَا، وَزَادَ النِّسَائِي: حَالَتْ بَيْنِيْ وَبَيْنَ أَنْ أَفْهَمَ كَلَامَ رَسُوْلِ اللهِ صلى الله عليه وسلم، فَلَمَّا سَكَنَتْ ضَجَّتُهُمْ قُلْتُ لِرَجُلٍ قَرِيْبٌ مِّنِّي: أَيْ بَارَكَ اللهُ فِيْكَ! مَاذَا قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه

'హదీసు' ద్వారా ఇదే అర్థం అవుతుంది. 'హాఫి''జ్ ఇబ్నె 'హజర్ *'తల్'ఖీసుల్ జీర్'*లో ఇలా పేర్కొన్నారు, ప్రవక్త (స) ఖననం పూర్తయిన తర్వాత సమాధివద్ద నిలబడి, తమ అనుచరులతో, 'మీరు మీ సోదరుని క్షమాపణకు ప్రార్థించండి. దృఢత్వాన్ని గురించి, స్థిరత్వాన్ని గురించి ప్రార్థించండి. ఎందుకంటే, ఇప్పుడు శవాన్ని ప్రశ్నించడం జరుగుతుంది,' అనిఅనేవారు. ('హాకిమ్, బ'జ్జా'జ్ / అబూ దావూద్)

65) వివరణ-136: ప్రేమవల్ల సమాధి ఇరుకై పోయింది, కాని బాధాకరంగా దాన్ని పేర్కొనడం జరిగింది. అందు వల్లే ఈ అధ్యాయంలో పేర్కొన డం జరిగింది. వాస్తవం అల్లాహ్ (త) కే తెలుసు.

وسلم فِيْ آخِرِ قَوْلِهِ؟ قَالَ: "قَدْ أَوْحَى إِلَيَّ أَنَّكُمْ تُفْتَنُوْنَ فِيْ الْقُبُوْرِ قَرِيْبًا مِّنْ فِتْنَةِ الدَّجَّالِ".

137. (13) [1/49-దృఢం]

అస్మా బిన్‌తె అబూ బక్ర్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రసం గించటానికి నిలబడ్డారు, మానవులను పరీక్షించే సమాధి ఉపద్రవాలను గురించి పేర్కొన్నారు. ప్రవక్త (స) దీన్ని గురించి మాట్లాడిన తర్వాత, అక్కడున్న వారు ఏడ్వసాగారు. (బు'ఖారీ)

నసాయి'లో ఈ భాగం అధికంగా ఉంది. అస్మా' (ర) కథనం: ప్రజల ఏడుపులు, కేకలవల్ల నేను ప్రవక్త (స) మాట లను సరిగా వినలేకపోయాను. ప్రజల ఏడ్పులు, కేకలు తగ్గిన తర్వాత నా ప్రక్కనే కూర్చున్న ఒక వ్యక్తిని, "ప్రవక్త (స) ఏం ఉపదేశించారు," అని అడిగాను. దానికి ఆ వ్యక్తి, 'ప్రవక్త (స) సమాధుల్లో మిమ్మల్ని, దజ్జాల్ కాలంలో దజ్జాల్ ఉపద్రవా లకు గురిచేసి పరీక్షించినట్టు పరీక్షించడం జరుగుతుందని, నా వద్దకు దైవవాణి వచ్చిందని,' అన్నారని," అన్నాడు.[66]

---

66) వివరణ-137: అస్మా' బిన్‌తె అబీబక్ర్: ఈమెకు జా'తున్ని' 'తాఖైన్ అనే బిరుదు ఉండేది. ఈమె అబూ బకర్ (ర) కుమార్తె. 'జుబైర్ బిన్ అవ్వామ్‌తో ఈమె వివాహం జరిగింది. తన భర్తలాగే ఈమె కూడా ఇస్లామ్ స్వీకరించడంలో ముందడుగు వేశారు. ఇబ్నె ఇస్‌హాఖ్ ఉల్లేఖనం ప్రకారం విశ్వసించిన వారిలో ఈమె క్రమ సంఖ్య 18. ప్రవక్త (స) మదీనహ్ వలస వెళ్ళినప్పుడు అబూ బకర్ సిద్దీఖ్ వెంట ఉన్నారు. ప్రవక్త (స) మధ్యాహ్న సమయంలో అతని దగ్గరకు వెళ్ళారు. వలస వెళ్ళే విషయాన్ని తెలిపారు. అస్మా' (ర) ప్రయాణ సామగ్రి సిద్ధంచేశారు. రెండు మూడు రోజుల ఆహారం సిద్ధం చేసి టిఫిన్‌లో పెట్టారు. *ని'తాఖ్* అంటే స్త్రీలు నడుముకు కట్టుకునే వస్త్రం చించి టిఫిన్ సిద్ధంచేశారు. అందువల్లే ఈమెకు జాతున్నితాఖైన్ అనే బిరుదుతో పిలవటం జరుగుతుంది. (బు'ఖారీ)

అబూ బకర్ (ర) తమవెంట తమ ధనాన్నంతా తీసుకొని వెళ్ళారు. ఈ విషయం అబూబక్ర్ తండ్రిగారైన అబూ ఖ'హాఫహ్ కు తెలిసింది. 'అబూ బక్ర్ ధన, ప్రాణ కష్టాలకు గురిచేశాడు,' అని అన్నారు. కాని అస్మా (ర) అతనితో తండ్రి చాలా ధనం వదలిపెట్టి వెళ్ళారని, చెప్పి అబూ బక్ర్ (ర) ధనం ఉంచినచోట రాళ్ళు పెట్టి తాతగారిని నమ్మించారు. ఆయన అంధులు గనుక, 'సరే తినటానికి ధనం ఉంది,' అని అన్నారు. ఆ తరువాత, 'తాతగారూ మనశ్శాంతికి ఇలా చేశాను, వాస్తవంగా అక్కడ డబ్బులేమీ లేవు,' అని అన్నారు. (ముస్నద్ అ'హ్మద్)

ప్రవక్త (స) మదీనహ్ చేరిన తర్వాత స్త్రీలను పిలిపించారు. అస్మా' (ర) కూడా వచ్చారు. ఖుబాలో నివసించసాగారు. అక్కడ 'అబ్దుల్లాహ్ బిన్ 'జుబైర్ (ర) జన్మించారు. ఆమె అతన్ని తీసుకొని ప్రవక్త (స) వద్దకువచ్చారు. ప్రవక్త(స) అతన్ని ఒడిలోకి తీసుకున్నారు. నోట్లో తీపిని పెట్టారు. ఇంకా అతన్ని గురించి ప్రార్థించారు. (బు'ఖారీ)

'అబ్దుల్లాహ్ బిన్ 'జుబైర్ (ర) యుక్త వయస్సుకు చేరిన తర్వాత ఆమె తన కుమారుని వద్దనే నివసించసాగారు. ఎందుకంటే 'జుబైర్ బిన్ 'అవ్వామ్ ఆమెకు విడాకులు ఇచ్చారు. (*ఫత్ హుల్ బారీ*)

'అబ్దుల్లాహ్ బిన్ 'జుబైర్ (ర) బాల్యంలో తీపితో పాటు ప్రవక్త (స) జలాన్ని కూడా ఆరగించివున్నారు. అందువల్ల 'అబ్దుల్లాహ్ యుక్త వయస్సుకు చేరుకునేసరికి, అతనిలో సద్గుణాలు ఉట్టి పడసాగాయి. ఇటు బనూ 'ఉమయ్య పాలకుడు య'జీద్ దుర్మార్గంలో మునిగి ఉన్నాడు. 'అబ్దుల్లాహ్ వాడి చేతిపై బై'అత్ చేయడానికి తిరస్కరించారు. మక్కహ్ లో నివసించ సాగారు. అక్కడినుండే తన పరిపాలన ప్రారంభించారు. ప్రతి ఒక్కరికి అతని గురించి తెలిసి ఉండేది. అందువల్ల అతని పిలుపును స్వీకరించారు. దేశంలోని అధిక భాగం అతన్ని పాలకుడుగా స్వీకరించారు. కాని 'అబ్దుల్ మలిక్ బిన్ మర్వాన్ అధికారంలోకి రాగానే తన పన్నాగాలతో కొన్ని ప్రాంతాలపై పట్టు సాధించాడు. 'అబ్దుల్లాహ్ బిన్ 'జుబైర్ పై దాడికి సన్నాహాలు చేశాడు. సిరియా సైన్యం క'అబహ్ గృహాన్ని చుట్టు ముట్టింది. అప్పుడు ఇబ్నె 'జుబైర్ తల్లి వద్దకు వచ్చారు. అప్పు డామె అనారోగ్యం ఉన్నారు. 'ఆరోగ్యం ఎలా ఉంది,' అని అడి గారు. ఆమె, 'అనారోగ్యంగా ఉన్నాను,' అని అన్నారు. దానికి 'అబ్దుల్లాహ్, 'మనిషికి మరణం తరువాత శాంతి లభిస్తుంది,' అని అన్నారు. దానికి అస్మా' (ర), 'నువ్వు నేను మరణించాలని కోరుతున్నట్టు ఉంది, కాని నేను ఇప్పుడే మరణించదలచు కోలేదు. నా కోరిక ఏమిటంటే నువ్వు పోరాడుతూ చంపబడి, నేను సహనం పాటించాలి, లేదా నీవు విజయుడవై, నాకు కంటిచలువ కలగాలి,' అని అన్నారు. ఇబ్నె 'జుబైర్ (ర) చిరునవ్వు నవ్వి వెళ్ళిపోయారు. వీర మరణం సమయం రానే వచ్చింది.

రెండవసారి తల్లి దగ్గరకు వచ్చారు. ఆమె మస్జిద్‌లో కూర్చున్నారు. ఒప్పందం గురించి సంప్రదించారు. దానికి ఆమె, 'కుమారా! ప్రాణ భయంతో అవమాన కరమైన ఒప్పందం మంచిది కాదు. ఎందుకంటే గౌరవంగా కరవాలం ఎత్తటం, అవమానంతో కొరడా కొట్టటం కంటే మంచిది,' అని అన్నారు. ఇబ్నె'జుబైర్ దాన్ని ఆచరించారు. యుద్ధం చేసి వీరమరణం పొందారు. 'హజ్జాజ్ అతని శవాన్ని శిలువపై వ్రేలాడగట్టాడు. 3 రోజులు గడచిన తర్వాత అస్మా' తన సేవకు రాలిని తీసుకొని తన కొడుకు శవం వద్దకు వచ్చారు. శవం తలక్రిందులుగా వ్రేలాడబడి ఉంది. గుండె నిబ్బరం చేసుకొని ఆ దృశ్యాన్ని చూశారు. అతి ఓర్పు సహనాలతో, 'ఈ వాహన దారుడికి ఇంకా దిగే సమయం రాలేదా?' అని అన్నారు. 'హజ్జాజ్ కయ్యానికి మళ్లీ కాలు దువ్వాడు. మనిషిని పంపి ఆమెను రమ్మన్నాడు. దానికి అస్మా' తిరస్కరించారు. వాడు మళ్ళీ మనిషిని పంపి, 'ఇప్పుడు వస్తే సరి, లేదా మళ్ళీ వచ్చే వ్యక్తి జుట్టు పట్టుకొని ఈడ్చుకుంటూ తెస్తాడు,' అని కబురు పంపాడు. అస్మా' (ర) కేవలం అల్లాహ్ (త) గొప్పతనాన్ని స్వీకరించేది. ఆమె, 'నేను రాలేను,' అని కబురు పంపింది. అపుడు 'హజ్జాజ్ స్వయంగా వచ్చి నేను ఇబ్నె 'జుబైర్ (ర) పట్ల ఎలా ప్రవర్తించానో చూశావా?' అని అన్నాడు. దానికి అస్మా' (ర), 'నీవు అతని ఇహలోకాన్ని పాడుచేశావు, కాని అతడు నీ పరలోకాన్ని పాడుచేశాడు. నీవు అతన్ని విమర్శిస్తూ 'జాతున్ని''తాఖైన్ యొక్క కొడుకు,' అని అంటూ ఉన్నావట, అల్లాహ్ సాక్షి! '' 'జాతున్ని''తాఖైన్ నేనే. నేను ని''తాఖ్‌తో ప్రవక్త (స), అబూ బకర్‌ల ప్రయాణ సామగ్రిని కట్టాను. రెండవ దాన్ని నడుముకు కట్టుకున్నాను. కాని నీవు గుర్తుంచు కోవలసిన విషయం ఏమిటంటే, ప్రవక్త (స) సఖీఫ్‌లో ఒక అసత్యవాది, ఒక దుర్మార్గుడు జన్మిస్తారని అంటూ ఉండగా విన్నాను. ఇప్పుడు అసత్యవాదిని చూసు కున్నాను. అయితే ఆ దుర్మార్గుడవు నీవే,'' అని అన్నారు. 'హజ్జాజ్ ఈ 'హదీసు' వినగానే మారు మాట్లాడ కుండా లేచి నిలబడ్డాడు. (ముస్లిమ్)

కొన్నిరోజుల తర్వాత 'అబ్దుల్ మలిక్ ఆదేశం మేరకు 'హజ్జాజ్ శవాన్ని దించి యూదుల స్మశాన వాటికలో పారవేయించాడు. అస్మా' (ర) శవాన్ని తెప్పించారు. స్నానం చేయించి జనా'జహ్ నమా'జు చదివించారు. శరీరమంతా క్రుళ్ళి, పట్టుకుంటే చేతిలో వచ్చినట్లు అయి పోయింది. అయినా అస్మా' (ర) సహనం ఓర్పులతో ఇది దైవకారుణ్యం అని భావించారు. (అసదుల్ 'గాబహ్)

అస్మా' (ర), ''నేను 'అబ్దుల్లాహ్ శవం చూడనంతవరకు నాకు మరణం రాకూడదని ప్రార్థించేవారు. అనంతరం ఒక్క వారం కూడా గడవ లేదు. అస్మా' (ర) కూడా మరణించారు. ఇది జమాదిల్ అవ్వల్ 73వ హిజ్రీ సంఘటన. అప్పటికి ఆమె వయస్సు 100 సంవత్సరాలు. అస్మా' (ర) చాలా గొప్ప పుణ్యాత్ము రాలు. ఒకసారి ప్రవక్త (స) కు'సూఫ్ నమా'జు చదివిస్తున్నారు. నమా'జు దీర్ఘంగా ఉంది. అస్మా' (ర) అటూ ఇటూ చూడసాగారు. ఆమె ప్రక్కన ఇద్దరు స్త్రీలు నిలబడి ఉన్నారు. వారిలో ఒకరు లావుగా మరొకరు బక్కచిక్కి ఉన్నారు. అది చూసి, తన్ను తాను ఓదార్చుతూ, 'నేను వారి కంటే ఎక్కువ సేపు నిలబడాలి,' అని అనుకున్నారు. కాని నమా'జు చాలా దీర్ఘంగా ఉంది. అస్మా' (ర) స్పృహ కోల్పో యారు. ముఖంపై నీళ్ళు చిలకరించటం జరిగింది. ఆమెకు తలనొప్పి వస్తే తలపట్టుకొని, 'ఇది నా పాపం. అల్లాహ్(త) క్షమించే గుణం దీనికంటే ఎక్కువగా ఉంటుంది,' అని అనేవారు. (*సియరుస్స'హాబియాత్*)

ఆమె ఎల్లప్పుడూ సత్యం పలికేవారు. తన ముందు వ్యక్తి ఎంతటి దుర్మార్గుడైనా నిర్భయంగా సత్యాన్నే పలికేవారు. వినయ విధేయతలు, దీనత్వం, సున్నితత్వం మొదలైన సద్గుణాలు కలిగి ఉండేవారు. శ్రమించటాన్ని అవమానంగా భావించేవారు కాదు. ఆమె వివాహం జరిగినప్పుడు 'జుబైర్ వద్ద ఒక ఒంటె, ఒక గుర్రం ఉండేవి. ఆమె వాటికి ఆహారం అందించేది. నీళ్ళు నింపేది. డప్పు కుట్టేది. ఆమెకు రొట్టె చేయడం వచ్చేది కాదు. అందువల్ల పిండి కలిపి ఉంచేది. అ'న్సార్ స్త్రీలు వచ్చి రొట్టె చేసి ఇచ్చేవారు. ప్రవక్త (స) 'జుబైర్‌కు భూమి ఇచ్చారు. అక్కడకు వెళ్ళి ఆమె ఖర్జూరం గింజలు ఏరేవారు. మూడు ఫర్లాంగ్‌ల నుండి మోసుకొని కాలి నడకన వచ్చేవారు. ఆ తరువాత అబూ బక్ర్ (ర) ఆమెకు ఒక సేవకుడిని ఇచ్చారు. ఫలితంగా ఆమెకు కొంత శ్రమ తగ్గింది. పేదరికం వల్ల ఆమె చాలా జాగ్రత్తగా ఖర్చుచేసేవారు. ప్రవక్త (స) అల్లాహ్(త) కూడా ఆచి తూచి ఇస్తాడని అన్నారు. అనంతరం ఆమె ఖర్చుచేయనారంభించారు. ఫలితంగా రాబడి అధిక మయింది. మరెప్పుడూ దుస్థితిరాలేదు. (బు'ఖారీ)

అస్మా (ర) చాలా దాతృగుణం గలది. 'ఆయి'షహ్ (ర) తన ఆస్తిలో ఒక తోట వదలివెళ్ళారు. అది అస్మా' (ర) కు

مَشْغُوْب، ثُمَّ يُقَالُ: فِيمَ كُنْتَ؟ فَيَقُوْلُ: كُنْتُ فِيْ الإِسْلَامِ. فَيُقَالُ: مَا هَذَا الرَّجُلُ؟ فَيَقُوْلُ: مُحَمَّدٌ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم جَاءَنَا بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ عِنْدِ اللهِ، فَصَدَّقْنَاهُ. فَيُقَالُ لَهُ: هَلْ رَأَيْتَ اللهَ؟ فَيَقُوْلُ: مَا يَنْبَغِيْ لِأَحَدٍ أَنْ يَرَى اللهَ، فَيُفَرَّجُ لَهُ فُرْجَة قِبَلَ النَّارِ، فَيَنْظُرُ إِلَيْهَا يَحْطِمُ بَعْضَهَا بَعْضًا، فَيُقَالُ لَهُ: انْظُرْ إِلَى مَا وَقَاكَ اللهُ، ثُمَّ يُفَرَّجُ لَهُ فرجة قبل الْجَنَّةِ، فَيَنْظُرُ إِلَى زَهْرَتِهَا وَمَا فِيْهَا، فَيُقَالُ لَهُ: هَذَا مَقْعَدُكَ، عَلَى الْيَقِيْنِ كُنْتَ، وَعَلَيْهِ مُتَّ، وَعَلَيْهِ تُبْعَثُ إِنْ شَاءَ اللهُ تعالى. وَيَجْلِسُ الرَّجُلُ السَّوْءُ فِيْ قَبْرِهِ فَزِعًا مَّشْغُوْبا، فَيُقَالُ: فِيمَ كُنْتَ؟ فَيَقُوْلُ: لَا أَدْرِيْ! فَيُقَالُ لَهُ: مَا هَذَا الرَّجُلُ؟ فَيَقُوْلُ: سَمِعْتُ النَّاسَ يَقُوْلُوْنَ قَوْلًا فَقُلْتُهُ، فَيُفَرَّجُ لَهُ قبلَ الْجَنَّةِ، فَيَنْظُرُ إِلَى زَهْرَتِهَا وَمَا فِيْهَا، فَيُقَالُ لَهُ: أُنْظُرْ إِلَى مَا صَرَفَ اللهُ عَنْكَ، ثُمَّ يُفَرَّجُ لَهُ فُرْجَةٌ الى النَّارِ، فَيَنْظُرُ إِلَيْهَا يَحْطِمُ بَعْضُهَا بَعْضًا، فَيُقَالُ لَهُ: هَذَا مَقْعَدُكَ، عَلَى الشَّكِ كُنْتَ، وَعَلَيْهِ مُتَّ، وَعَلَيْهِ تُبْعَثُ إِنْ شَاءَ اللهُ تَعَالَى". رَوَاهُ ابْنُ مَاجَهْ.

١٣٨ - [١٤] (لم تتم دراسته) (٥٠/١)

وَعَنْ جَابِرٍ، عَنْ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: "إِذَا أُدْخِلَ الْمَيِّتُ الْقَبْرَ مُثِّلَتْ لَهُ الشَّمْسُ عِنْدَ غُرُوْبِهَا، فَيَجْلِسُ يَمْسَحُ عَيْنَيْهِ، وَ يَقُوْلُ: دَعُوْنِيْ أُصَلِّيْ". رَوَاهُ ابْنُ مَاجَهْ.

138. (14) [1/50-అపరిశోధితం]

జాబిర్ (ర) కథనం: ప్రవక్త(స) ప్రవచనం ''శవం సమాధిలో ఖననం చేయబడితే, సూర్యుడు అస్తమించక ముందు ఉన్న సమయంలా చేయడం జరుగుతుంది.అంటే అతనికి సూర్యాస్తమయానికి ముందు సమయంలా అనిపిస్తుంది. అతడు కళ్ళు నులుపుకుంటూ లేచి కూర్చుంటాడు . ఒకవేళ విశ్వాసి అయితే, మున్కర్ నకీర్లతో, 'నన్ను వదలండి, నేను నమా'జు చదువుతాను,' అని అంటాడు. (ఇబ్నె మాజహ్) అతడు పరమ నమా'జీ అయి ఉంటాడు. నేను ఇహలోకంలో ఉన్నానని భావించి ఉంటాడు. ఆ తరువాత దైవదూతలు అతన్ని విచారిస్తారు.

١٣٩ - [١٥] (صحيح) (٥٠/١)

وَعَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ، عَنْ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: "إِنَّ الْمَيِّتَ يَصِيْرُ إِلَى الْقَبْرِ، فَيَجْلِسُ الرَّجُلُ فِيْ قَبْرِهِ غَيْر فَزِعٍ وَلَا

139. (15) [1/50-దృఢం]

అబూ హురైరహ్ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, "శవాన్ని సమాధిలో చేర్చిన తర్వాత, ఒకవేళ విశ్వాసి అయితే, నిశ్చింతగా లేచి కూర్చుంటాడు. ఏమాత్రం విచారానికి, ఆందోళనకు గురికాడు. అనంతరం అతన్ని, 'నీవు ఏ ధర్మంలో ఉండేవాడవు,' అని ప్రశ్నించడం జరుగుతుంది. దానికి అతడు, 'నేను ఇస్లామ్ ధర్మాన్ని అవలంబించేవాడిని,' అని సమాధానం ఇస్తాడు. మళ్ళీ అతన్ని, 'ఆ వ్యక్తి గురించి నీకేం తెలుసు,' అని ప్రశ్నిస్తారు. అతడు, 'అతను (ము'హమ్మద్ స), అల్లాహ్ ప్రవక్త,' అని అంటాడు. 'అల్లాహ్(త) వద్ద నుండి అతను స్పష్టమైన నిదర్శ నాలు తీసుకొని వచ్చారు. మేము వాటిని ధృవీక రించాము,' అని అంటాడు. మళ్ళీ అతన్ని, 'నీవు అల్లాహ్ (త)ను చూశావా!' అని ప్రశ్నించడం జరుగు తుంది. దానికి ఆ వ్యక్తి, 'ప్రపంచంలో అల్లాహ్(త)ను ఎవరూ చూడలేరు,' అని అంటాడు. అనంతరం నరక కిటికీ తెరవబడుతుంది. అతడు దాని వైపు చూస్తాడు. భయంకరమైన అగ్ని జ్వాలలో కూడుకొని ఉంటుంది. అతనితో, 'నరకం చూడు, అల్లాహ్ నిన్ను దీన్నుండి రక్షించాడు.' ఆ తరువాత స్వర్గం కిటికీ తెరువబడు తుంది. అతడు స్వర్గాన్ని, అందులో ఉన్న అనుగ్రహా లను చూసి సంతోషం వ్యక్తం చేస్తాడు. అప్పుడతనితో, 'ఇదే నీ నివాసం, ఎందుకంటే నీవు దృఢమైన

వచ్చింది. ఆమె దాన్ని అమ్మి బంధువుల్లో పంచి పెట్టారు. అనారోగ్యానికి గురైతే సేవకులను విడుదల చేసేవారు. 'జుబైర్ కొంత వేడి స్వభావం గలవారు. అందువల్ల ఆమె, 'అనుమతి లేకుండా అతని ధనంలో నుండి దానధర్మాలు చేయవచ్చా' అని అడి గారు. ప్రవక్త (స) ఆమెకు అనుమతి ఇచ్చారు. ఒకసారి ఆమె తల్లి మదీనహ్ వచ్చారు. ఆమెను డబ్బులు అడిగారు. అస్మా (ర) ప్రవక్త (స)ను, నా అవిశ్వాస తల్లి వచ్చిందని, నేను ఆమెకు సహాయం చేయవచ్చా? అని అడిగారు. దానికి ప్రవక్త (స) సహాయం చేసి బంధుత్వహక్కును నెరవేర్చమని అన్నారు (బు'ఖారీ). మొదటి 'హజ్జ్ ప్రవక్త (స) వెంట చేశారు. అందులో ఆచరించినవన్నీ ఆమెకు గుర్తుండిపోయాయి. ఈమె చాలా గొప్ప పుణ్య మరియు వీరవనిత. ప్రజలు ఈమెను తమను గురించి దు'ఆ చేయమని కోరేవారు. స్త్రీలలో ఎవరైనా అనారోగ్యానికి గురైతే, ఈమె వద్దకువచ్చేవారు. వారి గుండెలపై నీళ్ళు చిలకరించేవారు. ఇంకా ప్రవక్త (స) దాన్ని నీటితో చల్లబరచమని చెప్పేవారని అనేవారు. (బు'ఖారీ)

విశ్వాసంతో ఉండే వాడవు. దానిపైనే నీ మరణం సంభవించింది. ఇన్‌షా అల్లాహ్‌ దీనిపైనే అల్లాహ్‌(త) నిన్ను మరల లేపటం జరుగుతుంది.' అని అంటారు.

అవిశ్వాసులు, కపటాచారులు ఆందోళనకరమైన, విచార కరమైన పరిస్థితిలో లేచి కూర్చుంటారు. వారిని, 'నీవు ఏ ధర్మంపై ఉండేవాడవు,' అని ప్రశ్నించడం జరుగుతుంది. దానికి అతడు, 'నాకు తెలియదు,' అని అంటాడు. ఆ తరువాత, 'మీ వద్దకు పంపబడిన వ్యక్తి గురించి నీ అభిప్రాయం ఏమిటి,' అని అతన్ని ప్రశ్నించడం జరుగుతుంది. దానికతడు, 'ప్రజలు అంటూ ఉండగా విన్నదే నేను అనే వాడిని,' అని సమాధానం ఇస్తాడు. అనంతరం అతని కోసం స్వర్గ కిటికీలు తెరువబడతాయి. అతడు స్వర్గాన్ని, అందులో ఉన్న అనుగ్రహాల్ని చూస్తాడు. అప్పుడతనితో,'ఈ స్వర్గాన్ని చూడు. అల్లాహ్‌(త) దీన్నుండి నిన్ను దూరంచేశాడు. ఇప్పుడు నీవు స్వర్గంలో ప్రవేశించలేవు,' అని చెప్పటం జరుగు తుంది. అతనికోసం నరకంకిటికీలు, తెరువబడతాయి. అతడు నరకాన్ని చూస్తాడు, దాని జ్వాలలు ఒకదాన్ని ఒకటి చుట్టుముట్టి ఉన్నాయి. అతనితో, 'ఈ నరకమే నీ నివాసం, నీవు ఇహలోకంలో అనుమానించే వాడవు, అనుమానంపైనే మరణించావు. ఇన్‌షా అల్లాహ్‌ తీర్పుదినం నాడు ఈ అనుమానంపైనే మరల లేపబడతావు,' అని అంటారు. (ఇబ్నె మాజహ్‌)

=====

٥- بابُ الْإِعْتِصَامِ بِالْكِتَابِ وَالسُّنَةِ

5. ఖుర్‌ఆన్‌, 'హదీసు'లపై దృఢ ఆచరణ

ఖుర్‌ఆన్‌ 'హదీసు'లు, అల్లాహ్‌(త) మరియు ప్రవక్త (స) విధేయత గురించి ఖుర్‌ఆన్‌లో అనేక ఆదేశాలు ఉన్నాయి. వాటిని అబ్దుస్సలాం బస్తవీగారు *ఫజాయిలె 'హదీస్'*, ఇస్లామీయ త'అలీమ్‌లలో పేర్కొన్నారు. *కితాబ్‌* అంటే ఖుర్‌ఆన్‌, సున్నత్‌ అంటే ప్రవక్త (స) సాంప్రదాయం. దీన్నే మనం 'హదీస్‌' అంటాం.

మొదటి విభాగం اَلْفَصْلُ الْأَوَّلُ

١٤٠ - [١] (متفق عليه) (٥١/١)

عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: "مَنْ أَحْدَثَ فِيْ أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ". متفق عليه.

140. (1) [1/51-ఏకీభవితం]

'ఆయి'షహ్‌ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, "ఎవరు ఇస్లామ్‌లో లేని విషయాన్ని కల్పిస్తారో అది రద్దు చేయబడు తుంది." [67] (బు'ఖారీ, ముస్లిమ్‌)

١٤١ - [٢] (صحيح) (٥١/١)

وَعَنْ جَابِرٍ، قَالَ: قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صلى الله عليه وسلم:"أَمَّا بَعْدُ، فَإِنَّ خَيْرَ الْحَدِيْثِ كِتَابُ اللهِ، وَخَيْرَ الْهَدْيِ هَدْيُ مُحَمَّدٍ، وَشَرَّ الْأُمُوْرِ مُحْدَثَاتُهَا، وَكُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ". رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

141. (2) [1/51-దృఢం]

జాబిర్‌ (ర) కథనం: ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, "అన్నిటి కంటే పవిత్రమైనది అల్లాహ్‌ గ్రంథం, ఇంకా అన్ని మార్గాల కంటే సరైన మార్గం ము'హమ్మద్‌ (స) మార్గం, ఇంకా అన్నిటి కంటే నీచమైనవి ధర్మంలో కల్పించే కార్యాలు. ప్రతి కల్పితం మార్గభ్రష్టత్వం." [68] (ముస్లిమ్‌)

---

67) వివరణ-140: అంటే ఎవరైనా ఇస్లామ్‌లో లేని విషయాన్ని కల్పించి, దాన్ని గురించి ఖుర్‌ఆన్‌, 'హదీసు'ల్లో ఎటువంటి ఆధారాలు లేకపోతే, అది రద్దు చేయబడు తుంది,స్వీకరించబడదు. దీన్నే బిద్‌'అత్‌ అంటాం. దీన్ని గురించి ముందు పేజీల్లో పేర్కొనడం జరుగుతుంది.

68) వివరణ-141: *బిద్‌అత్‌* అంటే కల్పితం. అంటే ధర్మంలో లేని, ఖుర్‌ఆన్‌ 'హదీసు'ల సాక్ష్యాధారాలు లేని విషయాలను కల్పించటం. వాటిని ధర్మ కార్యాలుగా భావించటం. వాటిని ఆచరించటం. బిద్'అత్‌ రెండు రకాలు 1. బిద్‌అతె 'దలాలత్‌. అంటే అల్లాహ్‌(త) మరియు ఆయన ప్రవక్త (స) ఆదేశాలకు వ్యతిరేకంగా ఆచారాలు కల్పించి, ఆచరించటం. దీన్ని బిద్‌అతె సయ్యిఅ' అని కూడా అంటారు. 2. బిద్‌అతె హిదాయత్‌. అంటే అల్లాహ్‌(త) మరియు ప్రవక్త (స)కు వ్యతిరేకం కాని ఆచరణ, దీన్ని బిద్‌అతె హసన్‌ అని కూడా అంటారు. ప్రవక్త (స) ప్రవచనం, "ఎవరు ఇస్లామ్‌లో అల్లాహ్‌(త) మరియు ప్రవక్త (స) ఆదేశాలకు అనుగుణంగా ఏదైనా ప్రారంభిస్తే, అతడికి పుణ్యం లభిస్తుంది, ఇంకా అతని తరువాత దానిపై అమలు చేసిన వారికీ పుణ్యం లభిస్తుంది. ఎవరి పుణ్యమూ తగ్గించబడదు. అదేవిధంగా ఎవరైనా అల్లాహ్‌(త), ఆయన ప్రవక్త ఆదేశాలకు వ్యతిరేకంగా ఏదైనా ఆచరణ ప్రారంభిస్తే, అతడికి పాపం చుట్టుకుంటుంది. ఇంకా దాన్ని అనుసరించే వారికీ పాపం చుట్టుకుంటుంది. ఎవరి పాపమూ తగ్గించ బడదు. (ముస్లిమ్‌)